

ÉLET–RITMUS–SPORT

DR. TRENKA MAGDOLNA
a Magyar Sportjogász Társaság tagja
E-mail: Dr.Trenkam@sportjus.hu

DOI 10.23716/TT0.23.2020.30

Absztrakt:

Az egész emberi élet ritmusosan zajlik. Gondoljunk csak a szívverésre. A ritmus – *talán első hallásra* – a zenét juttatja eszünkbe. Kétségtelenül nincs zene, ritmus nélkül.

Azonban azt mondhatjuk, hogy az életben mindennek van ritmusa. És mindenkinek megvan a saját ritmusa. A saját beszédükben, járásunkban, étkezésünkben és így tovább. A mozgás a ritmus maga. Az élet pedig, mozgás és ritmus.

Jelen tanulmány, *a Ritmus A Tudományágakban c. konferencián 2018. november 30-án, elhangzott előadás összefoglalója* – néhol kiegészítve –, melynek témája a sport ritmusa volt; különösen is a vívásban. A vívás az a sport, ahol a ritmus és a tempó hatalmas szerepet játszik; jelentősebb szerepet más sportágakhoz viszonyítva. A vívásban a *tempónak, a tempóérzéknek* a szerepe döntő! Az a sportoló, aki nem képes elkapni a vívás „tempóját” *la kellő fizikai és lélektani pillanatot!*, azaz akinek nincs tempóérzéke, biztosan nem lesz sikeres ebben a gyönyörű sportban. Mint minden sportmozgásban, így a vívásban is, a ritmus szerepe szintén jelentős: *az akcióknak és a parádoknak(hárítások) sajátos ritmusa* szintén alapvető.

Az előadást/tanulmányt filozófiai, ontológiai alapokra helyezve, adok – egy rövid – sportfilozófiai és vívás történeti áttekintést, valamint kitérek az edzéselméleti alapokra is.

A sport–ritmus érzék, valamint a zenei /ritmus / érzék forrása ugyanaz. Mindkettő mélyen az ember bensőjéből származik. Ezt támasztja alá, hogy több magyar vívó is, magasan képzett zenész volt. (Zeneakadémiai végzettséggel.) Ezért is beszélhetünk a zene és a sport szoros kapcsolatáról.

A sport, csak úgy, mint a zene, Isten ajándéka az embernek; forrása a kiteljesedésnek és az örömmek mindkettő. Az előadás/tanulmány ezzel kapcsolatos: a sport öröme (és a ritmus révén a zenei vonatkozásai); egy olyan ügyvédőtől, aki egyben kardvívó; aki elvégezte a Testnevelési Egyetemet is; valamint akinek a zenével is szoros kapcsolata van: több hangszeren játszik klasszikus zenét és oratórium kórusban énekel.

Kulcsszavak: a változás ritmusa, harmónia a világban; a sport értékei a régi görögöknél; és a napjaink sportja: agon kontra ludum; sportipar; tempó és ritmus a vívásban; mester-tanítvány harmonikus kapcsolata, mint a vívás fundamentuma.

Bevezetés

A ritmus és az emberi élet összeforrt. A teremtett világban eredendően harmónia van és minden mindennel összefügg. „*Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott.*” [TER 1,31.]

A természetben mindenhol ritmust láthatunk. A változás, a körforgás ritmusát. */évszakok, napszakok/*. Talán még emlékezünk ezek természettörvényi, fizikai/csillagászati hátterére. Ez határozta meg évezredekig az ember életét, az élet rendjét, harmóniáját.

A földdel dolgozók, – *a földből élők* – ma is így járnak életútjukat: a természetben található rend szerint. Talán ezért is ritka köztük a civilizációs megbetegedés. Összhangban vannak a – *természeti* – környezetükkel, magával az emberi léttel, önmagukkal.

Ritkán gondolunk arra, hogy a munka év */vetés, aratás, szüret, farsang; – tanév, tanítási szünet/* és az ünnepeink */az egyházi év: Advent, Karácsony, Nagyböjt, Húsvét / is e szerint, – a természetben megtalálható rend –* szerint alakulnak. Milyen érdekes: a régi ember jól tudta, – *orvosi ismeretek nélkül is* –, hogy testnek – léleknek szüksége van a böjtre; miként az ünneplésre is.

Megvan a Teremtésben az ideje a munkának és a pihenésnek. A ma embere gyakran megfélemedezik erről: erején felül túlmunkázik, mert totális jólétet akar, holott a szolid jólét elég lenne. A totális jólétre törekvésből származik az elidegenedés, a civilizációs betegségek, a családi tragédiák, sőt a háborúk is; végső soron a földi élet is veszélybe kerülhet. Ennek kifejtése meghaladná jelen előadás/tanulmány kereteit.

Magának az életnek is ritmusa van; a születéstől a halálig. Ritmusra jár a szívünk és csak a halálban szűnik meg dobogni. Az embernek pedig, *csak rá jellemző* saját **belső** ritmusa van. A járásunk, mozgásunk, beszédünk csak ránk jellemző, egyedi és egészen biztosan összefügg a szívritmusunkkal, mint ahogy összefügg a teljes ember pszicho/fizikai/neuro/endokrin jellemzőivel. Gondoljuk arra, amikor pl. a járásáról felismerünk valakit hátulról, vagy akár már a léptei – *ritmosos* – hangjairól is.

Minden emberi tevékenységnek ritmusa van! Csak észre kell venni. A művészek sajátja, hogy van érzékük erre a rácsodálkozásra. Egy példa erre: GAÁL FERENC, *Pályamunkások*¹ c. nagyszerű film ETŰD-je. ETŰD, még a műfaja is a zenére utal. Az előadásban nem volt mód megtekinteni, azonban, ha a T. olvasóknak

¹ Itt megtekinthető a film: <https://www.youtube.com/watch?v=LaF47fOKTBk>

módjukban áll, érdemes megnézni otthon; filmesztétikai szempontból is kiváló alkotás. Témánkhoz a ritmus révén kapcsolódik. Javaslom próbálják megszámolni hány féle ritmust hallanak és ezek milyen asszociációkat keltenek – *a rendező szándéka szerint* – a nézőkben

A ritmus kapcsán rá kell mutatni, a sport és a zene összefüggésére. Az emberi lét teljességéhez mindkettőre szükség van! Akinek van ritmusérzéke, mindkettőben eredményes lehet. Íme két remek példa a vívásból: *Kárpáti Rudolf* kardvívó (6-szoros), *Elek Ilona* törvívó (2-szeres) olimpia bajnokok, többszörös világbajnokok, ...és *mindketten Zeneakadémiát* is végeztek. Kárpáti úr zenetörténész – bölcsész – diplomával is rendelkezett, ...sőt zenét is szerzett. Tekintettel arra, hogy leszármazó nélkül halt meg, senki nem tudja, mi lett a sorsa a szerzeményeinek. Kár érte.

Nézetem szerint, – és *ebben megingathatatlan vagyok* – a felnövekvő generációknak mind a zenében, mind a sportban egyformán részesülnie kellene. Ez ma nincs így. Az élsportcentrikusságba,² az ilyen szellemiségre alapozó nevelésbe nem fér bele a zenei képzés. Kár..., mert a zene azon túl, hogy nemesít, segít a kognitív képességek fejlesztésében, ez pedig a sportban – ma – is elengedhetetlen. A zenéléssel járó örömről már nem is beszélve. Jelen tanulmányban a ritmus kapcsán, a sportra fókuszálok, rámutatva a zenével való kapcsolatra is.

(Sport)filozófiai – ontológiai alapok

Sportolni mindenkinek szükséges (lenne) kortól és testi– egészségi állapottól függetlenül is. Azonban nagyon nem mindegy, hogy mennyit és mit. Napjaink élsportja körül kifejezett problémákat látok. Ezek megértéséhez a filozófiai (ontológiai, etikai) alapok áttekintése szükséges.

Ontológiailag a lét két alap kategóriája:

- az *agon* azaz a küzdelem, a harc (a rutin munka)
 - és a *ludum* (játék), mely az éidea (szabadság) része
- Ezek alapvetően szemben állnak egymással.

A verseny és a harc nem azonos. Előbbi inspirál, utóbbi pusztítására törekszik. A sport lehetne a társadalmi versengés ideális modellje, azonban ma mégsem az. Mert a sport értékei (*fitness, fairness*) helyett, a gazdaságossága, szórakoztatóipari jelentősége került előtérbe. Mindez oly korban, midőn minden eddiginél súlyosabb az elbizonytalanodás a társadalmi értékekkel kapcsolatban. [VERMES KATALIN: Sportfilozófia TF. jegyzet]

² BUKTA ZS. http://epa.oszk.hu/03000/03012/00001/pdf/EPA03012_andragogia_2013; 86. oldal

Én a(z igazi) sportot a ludum és édeia mezőjében helyezem el, így mutatok rá a sport értékére, örömére; mert csak az 'igazi' sport lehet értékes, örömhordozó. Először az általános filozófiai alapokat (1.táblázat) – W. J. MORGAN játék elméletére is építve mutatom meg, majd ezeket az élsportra vonatkoztatom. (2. táblázat)

1. táblázat: általános sportfilozófiai alap

AGON [harc, küzdelem]	LUDUM [játék, – édeia-szabaddon]
hasznosság vezérli	vágyak által vezérelt
a szükségszerűség mezeje	a lehetőségek birodalma
individualizál instrumentalizál elidegenít	humanizál közösséget teremt
uralom logikája	öröm logikája

Az *instrumentalizációhoz* néhány kiegészítő gondolat. Emlékszünk Chaplin, Modern Idők c. klasszikusára? Egy mai autógyárban a rutin munka, vagy egy multinál a napi robot, nem sokban különbözik a filmbéli modelltől. Chaplin az emberellenes, lélekölő munkára hívta fel a figyelmet, mely mára csak fokozódott. A munka, – *ontológiailag* – hozzátartozik az emberi lét teljességéhez. Azonban ez, az *emberi természettel összhangban álló* munkákra vonatkozik. Évezredekén át a munka *ritmusa* (módja, mennyisége) igazodott az ember természetéhez:

- gondoljunk a földművesekre, kiknek élete volt a Föld;
- de utalhatok a közösségben/céhek, *ipartestületek/* dolgozó, a munkájára igényes és büszke kézművesekre; kik már-már művészszámba menő módon alkottak.

Mikor veszett el a munka „*emberhez méltó*”, alkotó jellege, a hozzá kapcsolódó igényességgel?

Valamikor /a *szabadverseny*es/ kapitalizmus hajnalán:

- a tőkét kiszolgáló,
- elgépiesítő,
- életidegen struktúrák – folyamatok mentén

Mindez igaz a mai globális kapitalizmusra is. Melyben az élsport PONTOSAN úgy – *üzletszerűen* – működik, mint bármely más profitorientált iparág. Ez az *'igazi sport'* halála.

Ezen üzleti (politikai) érdekek – *leszögezhetjük* – már *nem közérdek!* Ezt mára többen felismerték: napjainkra megindult, – *a korábban általánosan támogatott élsport* –, nagyfokú elutasítása, világszerte³.

Az alábbi táblázatban a *sportfilozófiai* összefoglalót láthatják. (HANS LENK sportfilozófus, olimpiai bajnok gondolatainak nyomán).

2. táblázat: Sportfilozófia összegzése

A mai, az /él/sport, itt van.	AGON <i>[harc, küzdelem]</i>	LUDUM <i>[játék, édeia-szabadon]</i>	A sport itt volt.
	(él)sport totális teljesítmény kényszer alatt	felszabadít a teljesítmény kényszer alól	
<ul style="list-style-type: none"> – teljesítmények már nem személyesek – team munka, – pénzügyi és média hatter 		teljesítmények egészen személyesek	
<ul style="list-style-type: none"> – iparszerű működés – a sportoló egy termék, – a tőke szabályai szerint alakul 		a személyiség fejlődése szerint alakul, kiteljesít	

³ Többek között utalok arra, hogy – a Londoni Olimpiát, a londoniak nagy százaléka elutasította; erről alig hallhattunk. – az óriási költséggel megvalósított Athéni Olimpiát pedig egyes politológusok a görög pénzügyi-gazdasági válság egyik előidézőinek tartják. Miközben a létrehozott 'mega' létesítmények napjainkra pusztulásnak indultak.

– Brazíliában, zavargásokba torkolt tiltakozások voltak, a 2013-s Konföderációs Kupa, a 2014-s Football VB. ellen. Ezeket az 'sport-üzlet' nyertesei[politikusok és üzlemberek] teljesen figyelmen kívül hagyják; holott a Brazíliók követelték, hogy a FIFA „hagyja országukat békén”; a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség ezt meg sem hallotta. Sőt a 2016-s Rio Olimpia ellen is voltak tiltakozások. [Forrás: Kossuth rádió, "Sportkrónika" c. műsor, 2014. ápr.12. 12.ó. 20.p.]

– Hazánkban sem volt egyértelmű, hogy mennyien támogatják, illetve ellenzik a pályázásunkat a 2024-s Olimpiára. Mint kiderült, a Momentum Mozgalom (később párt) aláírás gyűjtéséből, az Olimpiát jelentős számban elleneztek nálunk is; így a Kormány visszalépett az olimpiai kandidációtól.

Ezekben a jelenségekben az a szomorú, hogy a közpénzekből megrendezett 'giga' sportrendezvények megtartásába, világszerte éppen a köznek van a legkevesebb beleszólása. Az ellenzők hangja alig hallatszik; népszavazásra csak kevés helyen merik bocsátani a kérdést. Bár ma már több állam visszalép, vagy meg sem pályáz 'giga' sportrendezvényt, azért mindig vannak szép számmal -üzleti és politikai körök- akik erősen támogatják ezeket. A jelentős sportesemények megrendezéséből származó haszon ezen szűk elithez kerül.

A mai, az /él/sport, itt van.	AGON <i>[harc, küzdelem]</i>	LUDUM <i>[játék, édeia-szabadon]</i>	A sport itt volt.
CÉL: – az egyre nagyobb /sport/ fogyasztás, – az egyre nagyobb profit		CÉL: – örömforrás; – nincs fogyasztási és profit kényszer	
(él)sport már nem egészséges – tömeges sérülések, – hirtelen halálok, – dopping.		egészségmegőrző	
Ehhez kellene: az eszement sporteredmények; ezek öncélúak és nem felelnek meg az ember természetének		Ezzel szemben állnak: a művészetek, az „eredeti” sport, az „igaz” tudomány; mert mind eszközei létünk újrateremtésnek	

Iparszerű működés avagy az *élsport pokla*⁴ – néhány további adalék a fenti táblázathoz, *HANS LENK*⁵ sportfilozófus gondolatainak felhasználásával és kiegészítésével:

A versenysport régóta a politikai és a gazdasági rendszer szimbóluma. A sportbeli teljesítőképesség – a *hideg háború évei alatt* –, a politikai és gazdasági rendszerek eredményeinek demonstrációja; napjainkban pedig masszív üzleti érdekek hordozója lett.

- a látszat-eredmények fontosabbak a valódinál:
 - ezért élnek sokan a különböző teljesítmény fokozók használatával; ...ezen túl, a konkrét doppingolás is mindennapos; Jánusz arcú mindaz, ami ennek kisebbitése, relativizálása terén zajlik. A doppingellenes küzdelem pedig nem más, mint szélmalomharc: sorban *dőlnek ki a csontvázak a szekrényből*⁶, no nem real time-ban, hanem 5, 6, 8 évek múlva, és kell rendre olimpiai, világbajnoki címeket *utólag visszavonni*. Ez szánalmas. Kijelenthetjük, fogalmunk nincs mi folyik a „*doppingolás terén*” a profi sportban; ami – *botrány* – időről időre a felszínre jut az

⁴ „*Megjárta az élsport poklát*”, ezzel a blikkfangos címmel írt cikket egy sokat szenvedett tornászlanýról az egyik hírportál: https://index.hu/sport/2019/01/16/katelyn_ohashi_10_pontos_talajgyakorlat_portre_egyetemi/

⁵ VERMES KATALIN Sportfilozófia TF. jegyzet 2009.

⁶ Egy pl.: http://index.hu/sport/2016/rio/2016/09/17/9_volt_olimpiai_bronzermes lett_dopping_miat

csupán a jéghegy csúcsa; a dopping a sport szégyene és halála;

- a mindenáron való siker érdekében, folyik a test teljes kiuzsorázása⁷:
 - következmények: gyakori és egyre súlyosabb sport sérülések, a fiatalokra nem jellemző, vagy gyakori megbetegedések,⁸ – és az OTS szindróma⁹–, sőt a hirtelen halálok;
- a csúcson lévő *sportember csak eszköz, "izommasina"*:
 - egész iparágak *„települtek rá”* a sportra: média, sportszergyártók, sportrendezvény szervezők, turizmus stb. (*ezek az iparágak*¹⁰ ma már *diktálnak* a sportnak.)
 - sokan élnek az élsportolóból: média munkások, sportvezetők, edzők, egyéb segítő személyzet (orvos, gyógytornász, masszőr, dietetikus, pszichológus stb.).

GÜNTER GRASS egyenesen *a teljesítményelv diktatúrájáról beszél*; a posztmodernre értve.

Összegezve: Az *'igazi sport'* eredeti célja szerint a játék, az öröm, a szabadság területe; közösség teremtő, egészségmegőrző funkcióival. A(z él)sport „bajok” végső oka, hogy az üzletté lett sport *nem felel meg (inadekvát), a természet rendjéből fakadó céljának.*

⁷ Számos példára hivatkozhatnék. Egy aktuálisat felmutatok: midőn a tanulmányt írom folyik a Dán - Német közös rendezésű férfi kézilabda VB. A csapatoknak a selejtezőkben, 10 nap alatt 7 mérkőzést kellett játszaniuk. Ilyen terhelés mellett – ezen a szinten – nem lehet regenerálódni. Csak a magyar válogatottban négyen sérültek meg, közülük ketten súlyosan. Nagy Laci a mi átlövőnk így nyilatkozott: „...a többi csapat is megszenvedti ezt a feszes versenynaptárt. ...előbb vagy utóbb talán szóvá kellene tenni a versenyzetető szervnek, hogy ez így nincs feltétlenül rendben”. Csak halkán kérdezem: the show must go on? és Cui Prodest?

<http://www.origo.hu/sport/cspat/20190121-kezilabda-ferfi-vilagbajnoksag-interju-nagy-laszloval.html>

⁸ Néhány pl. forrása: - https://index.hu/sport/2018/10/28/simone_biles_veseko_korhaz_torna_vb_katar

-<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20181026-tenisz-a-vilagklasszis-teniszezo-sulyos-mozgasszervi-betegseggel-kuzd.html>;

-<http://www.origo.hu/sport/vizesvb/2017/20170616-kapas-boglarka-interju-budapesti-vizes-vb>.

- <http://www.origo.hu/sport/egyeni/20181213-kapas-boglarka-betegseg-miatt-kihagyja-a-400-gyorsot.html>;

- <http://www.origo.hu/sport/egyeni/20190212-uszas-leukemias-a-vilag-egyik-legnagyobb-uszotetehese.html>

⁹ https://hvg.hu/élet/20170309_A_tul_sok_edzes_is_tonkrevaghat_sportoloi_karriereket

¹⁰ Egy példa: „A felszereléseket biztosító cégek manapság keményen diktálnak, szigorú szabályokat fektetnek le, és mind gyakrabban kötik meg a versenyzők és a versenyszervezők kezét.” Gyulai Mártonnak, az Magyar Atlétikai Szövetség főtitkárának a nyilatkozta.

<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20190212-uszas-atletika-sportszergyartok-szerepe>

Az iparszerű működés nyomán a sport értékei elvesztek

- elveszett a fitness, az élsport ma már nem az egészséget szolgálja, (*a sportos test, a sporteredmények státuszszimbólum, megélhetési forrás...*);
- és elveszett a fairness is, (*jelen van a dopping, a korrupció és a versenyeken a csalás...*)

Fentiek illusztrálására néhány gondolat és példa:

Mindegyik sportágban *egyre fiatalabban kezdik* a versenyszerű sportolást a gyermekek. A sportágak között folyik a verseny a sportklubok részéről a gyerekekért, (...ez az „*aktivitás*” nem kell mondjam, a sportfinanszírozással függ össze). Sportszövetségi szinten pedig – *úgy tűnik*– csak az eredményesség lebeg a szemek előtt. Műkorcsolyában például nem ritka, hogy 13-15 éves, koravén kislányokat látunk *a felnőttek között* a jégen; van aki 13 évesen¹¹ szórja a 4(!) fordulatos ugrásokat, mások 15 évesen nyerik a világszerte tartott versenyeket¹². Aztán megsérülnek¹³ és/vagy hamar visszavonulnak¹⁴. De a vívásban is találkozhatunk – *a felnőtt női mezőnyben* – 15, 16 éves versenyzőkkel, holott korábban a vívás nem a tinik sportja volt. Gerevich Aladár 50 évesen(!) még olimpiát nyert; előtte végig verte itthon (is) a – *kora miatt öt bíráló* – riválisait. A vívósportban sem ritka a 7–9 évesen kezdő kislány. Noha ebben a korban sem fizikailag, sem pszichésen nem kész a gyermek a vívásra. Az én ifjú koromban, a 11–12 éves kort tartották ideálisnak a kezdésre. Én ma is így tartom. Egy generációval előbb Kulcsár Győző 15, Pézsa Tibor 17 évesen kezdett. Olimpiai bajnokok lettek. Megfontolandó!

A gyermekek korai és *mértéktelen*¹⁵ *versenyeztetésének* a következménye (többek között) az egyre súlyosabb sérülés már az egészen fiatal versenyzőknél is. Az előadásomban utaltam a vívósportban a – *junior korú* – versenyzők közelmúltban bekövetkezett súlyos sérüléseire. Mutattam egy képet is, egy tizenéves vívó krónikus degeneratív elváltozást szenvedett

¹¹<https://444.hu/2018/03/12/ilyen-se-volt-meg-soha-egy-13-eves-orosz-lany-ke-t-negyest-ugrott-amukorcsolyaveben>

¹² <https://www.m4sport.hu/korcsolya/cikk/2018/02/23/15-eves-orosz-mukorcsolyazo-az-olimpia-legifjabb-bajnoka>

¹³ <https://www.bama.hu/sport/nemzetkozi-sport/nem-indul-vb-n-cimvedo-medvegyeva-1278711/>

¹⁴ A kiégett, sérült, pszichés problémákkal küzdő *fiatal sportolók, aztán abba is hagyják*. Egy példa: Forrás: <https://444.hu/2017/08/28/19-evesen-vonul-vissza-az-orosz-olimpiai-bajnok-mukorcsolyazo>

¹⁵ *Vívásban*: 2018-ban, egy héttel Karácsony előtt hétvégi világtúra, a két ünnep között edző tábor, januárban pedig szinte minden hétvégén verseny volt a junioroknak. És akkor még nem is említettem a felnőtt magyar bajnokságot közvetlenül Karácsony előtt, melyen a juniorok is elindulnak. Egész évben, a hétvégi versenyekkel „*kiemeljük*” a családokból a fiatalokat és edzőiket. Ezek után, *miért cél még az ünnepeken is szétszakítani a családokat?*

térdízületéről. (NB. a vívás – *sok más sport, pl. a kézilabda*¹⁶, *football, sí*¹⁷ *mellett* – különösen is „*térdgyilkos*” sportág.) Nos ennek a gyermeknek a térdízületén a komoly torzulás nem tűnik fel sem sportorvosának, sem az edzőjének(?). Nem vagyok vátesz, de úgy 15–20 év múlva súlyos térdproblémákkal fog küzdeni ez az egykori vívó. *Az élsport ára?*¹⁸ Túl súlyos ár.

Ma a *gyermekekből felnőttet csinálnak*. Azokról van szó „...*akiket szüleik napi nyolc-kilenc órában képeztek: úszni, angolra, külön matekra, zenélni, balettra és focizni*” visznek. „*Az Emberfia a gyerekeknek soha nem mondta: ha nem lesztek olyanok, mint a felnőttek, akkor nem viszitek sokra! A felnőtteket hasonlította a gyerekekhez; (...ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országába...)*”[MT 18, 3/b]) – *ma pedig a gyerekekből csinálunk felnőttet*¹⁹. Az üzletté lett sportban ez a jelenség fokozottan tetten érhető; mind e mögött a sportipar érdekeit vélem felfedezni. A magam részéről mélységesen helytelenítem és igen károsnak tartom – *egyéni és társadalmi szempontból egyaránt* – a gyermekek odalökését a sportipar számára. A sport, gyermekkorban különösen is, csak az felhőtlen örömről – ludum – kellene szóljon; nem pedig a túledzésről, a versenyekről – a harcról, és a másik mindenáron való legyőzéséről. A társadalmat az együttműködés (a ludum) sokkal inkább építi, mint a versengés, és a harc.

A doppingra két hihetetlen példa:

- Az idei (2018-as) nemzeti vágta gyermek futamában, az egyik póni lovat doppingolták,²⁰ nyilván nem a 13 éves lovasa, (aki a csapatával együtt, 2 éves eltiltást kapott), de *'a sikert mindenáron,'* már a gyermek versenyekre is kiterjed.

¹⁶ Rengeteg példát hozhatnék. Íme kettő, a női mezőnyből: *-Nóra Mörk* kézilabdázót 8x operálták; Forrás: <http://www.origo.hu/sport/cspat/20181012-kezilabda-ujabb-fel-eket-kell-kihagynia-a-gyor-vilagbajnok-klasszisanak-nora-mork-terdmutet>; – *Radulovics Bojana* kézilabdázó ízületei 25 évesen olyan elhasználódtak voltak, mint egy 60-65 évesé; Forrás: <http://www.origo.hu/sport/olimpia/2012/20120810-az-elsport-ara.html>

¹⁷ Egy kirívó példa: sí-karrier a sérülések tükrében. Lindsey Wonn: két keresztszalag rekonstrukció, a belső oldalszalag-ficam, a többszörös porc rekonstrukciói, a négy sípcsonttörés, a felkaron spirális törés (lemezzel és 18 csavarral benne), a bokatörés, az ujjtörések és a számos agryázkódás. Forrás: https://index.hu/sport/telisport/2018/10/25/lindsey_vonn_

¹⁸ „Az élsport ára”, ezzel – a kijelentő módban megfogalmazott-, figyelemfelkeltő címmel jelent meg egy írás néhány évvel ezelőtt; Forrás: <http://www.origo.hu/sport/olimpia/2012/20120810-az-elsport-ara.html>

¹⁹ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/utravallo-2019-februar-26>

²⁰ <http://www.blikk.hu/aktualis/belfold/nemzeti-vagta-kishuszar-kolumban-ors-istvan-dopping/kf5kp9c>

- A hazai korcsolya sportban – 15 éves fiatal versenyző – doppingolására utaló jel bukkant fel²¹. Olyan még nem volt hazánkban, hogy gyermekek is érintettek legyenek a doppingban. Erre már nincsenek szavak...

Ez lett a sportból, az olimpizmus nemes eszméjéből. Nem véletlenül voltak óriási viták, még az 1980–90-es években is, arról, hogy az „*üzlet szellemét*” tartsák távol az olimpiáktól. Más útra léptek a nemzetközi sportszervezetek és vezetőik... Nagy kár.

A sport, az elüzletiesedése nyomán elszakadt a coubertini eszmétől, mely a kantianus etika talaján állt. Lásd alább.

Mindenek előtt azonban a sporttal, a versenysporttal kapcsolatos történelmi előzményekről, röviden. A görögök a sportot²², a testgyakorlást, az *emberi életet egységébe állítva, a szellemi tökéletesedéssel együtt* tartották értékesnek. A test és a szellem harmonikus egysége volt náluk az ideál [ez a felfogás elsősorban Athénhez²³ köthető.]. Ennek egyik eszköze [a sport mellett] *a zene*²⁴, *a zenei képzés volt*, mert úgy vélték, hogy a „*zene az életmód/életvitel legnemesebb alapja*”. [TAKÁCS 2012:20.] Lám, a görögök tudták, amit napjainkra úgy tűnik sokan elfeledtek...

A görögök egyszerre tartották értéknek, *az erkölcsi tartást és a vitézséget; az erőt és a gyöngédséget*. Ebben a mentalitásban a fizikai képzésnél, az öncélú gimnasztikai gyakorlatok helyett a cél mindig az volt, *hogy „lélek mindenkor uralkodjék a test felett”*. [RITOÓK-SZILÁGYI, in: TAKÁCS, 2012:20.]. A *'kalokagathia'*²⁵ *eszménye*²⁶, a szép test és a szép lélek gyönyörű harmóniája. [ERDEY(1936.); KARAFIATH 1920, in: ISTVÁNFY, 2005:22.]), volt az, amit törekedtek elérni.

A tiszta – az *'igazi'* – sport alatt én a sport ilyen nemes felfogását értem. *'Kalosz kai agathosz'*: Azaz, az *ifjak legyenek erkölcsileg magas fokon álló, művelt, testileg is kifejlett személyek*. [TAKÁCS, 2012:85.]

²¹ https://index.hu/sport/2019/02/21/doping_fiatalkoru_korcsolya_magyar_pozitiv_a-proba/

²² Athlon = verseny; Agon = igazságos, tiszta küzdelem. Athlészisz = küzds -[görög].

²³ Spártában inkább csak a testgyakorlás volt előtérben.

²⁴ A mindennapos tornaórák mellett – *ami nagyon jó* –, a heti egy énekóra viszont borzasztóan aránytalan. „*A zene a Lélek tápláléka, ezért semmi mással nem pótolható!*” [KODÁLY ZOLTÁN]. Igen előremutató, hogy mára már szóba került a napi ének-zene óra szükségessége is.

²⁵ Kalosz = szép[görög]; agathosz = jó/erényes -[görög].

²⁶ 'Kalokagathia' fogalmát nem könnyű definiálni; mintha a gentleman fogalmát akamánk meghatározni [M. ANDRONIKOSZ, in TAKÁCS, 2012:19.]) A *'kalokagathia'* *fundamentuma* az erkölcsi értékekben való gazdagság. Összeköti a szépet és a jót; a cselekvésben egyszerre kell jelen lennie az erkölcsnek, és az esztétikumnak. Erős fizikum és nemes lélek ez jellemezza a fiatalokat; mindezt beleértették a *'kalokagathia'* eszményébe.

A tiszta verseny, az 'agon' fogalmát *vitte tovább a keresztény egyház*, és emelte még magasabb szintre az ókori 'kalokagathia' gondolatát. Az középkori egyházi oktatás, a hét szabad művészet/mesterség/ [septem artes liberales] keretében²⁷ széleskörű tudást és művészeti nevelést nyújtott. A tanítványok szellemi-lelki képzését komplex módon biztosították; legjobbjaik valóban magasan képzett, művelt emberek, polihistorok voltak. A középkori lovagi eszmény részeként az ifjaknak, hét területen kellett jártasságot szerezniük: verselés, *zenélés*, lovaglás, vívás, úszás, nyilazás vadászat. Lám, a középkorban is tudták, amit napjainkra sokan elfeledek...

Báró Coubertin eszméje a lovagi nevelés, a keresztény gentleman modellje és a fair play volt. [TAKÁCS, 2012:86.]; ő szerinte az Olimpia, maga a felkészülés is a nemes versengésre, *az erkölcsöt kell szolgálja*; ezért Coubertinék... „*meg akarták védeni a sporttevékenységet az áruvá válástól*”, „...*a kalmárszellemtől*”. [TAKÁCS, 2012:89.] Az olimpizmust meg akarták őrizni az 'izzadságszagú', elüzetliesedett sporttól. Mindezek miatt igyekeztek a gazdasági és politikai szférától távol tartani. [TAKÁCS 2012.] Coubertin – és számos utódja – egyértelműen az amatőrizmus mellett állott. Coubertin azt gondolta, hogy az atléták nemessége, az „olimpikonok lovagrendje” „*megmenti majd a versenyeket a világi hatalmak rontásától, a pénztől, az üzlettől, a politikától*”. [TAKÁCS, 2012:87.] Sajnos ebben tévedett.

Ezzel a sport pontosan azt veszítette el, ami miatt érdemes volt művelni. A szépségét, a szabadságát, az embert kiteljesítő valóságát.

Coubertin és társai pontosan tudták, hogy „...*az Olimpia sohasem lehet autonóm, ha alárendeltje a társadalmi viszonyok determináló hatásának*”. [TAKÁCS, 2012: 87.]

Felhívom a figyelmet arra is, hogy – *mértékadó sporttörténészek szerint* – az Olümpiák hanyatlása éppen akkor kezdődött, amikor már nem a győzelmi koszorúért, hanem mindenféle *egyéb előnyökért* „futottak”. Ekkor már az ókori olimpiákon is „*dívott a 'bundázás',a korrupció, a szabálysértés, az un fair versenyzés, ... a sportszerűtlen szurkolás*”. [TAKÁCS, 2012:32]. Mind e mögött a pénz állt, mert „*az athlétészek sok pénzbe kerültek és sok pénzt értek*”. [TAKÁCS, 2012:32]. Ezért írta, Euripidész a híres drámaíró, aki nem melleleg birkózásban és ökölvívásban is Olimpiát nyert a következőket: „...*Nincs gonoszabb, mint az atléták* (értsd: a sportolók) *faja...*”. [TAKÁCS, 2012:31.] A rómaiak véres gladiátorviadalainak, a tömeg szórakoztatásnak, a nárcisztikus testkultúrának [fürdő kultúra] hatása oda vezetett, hogy „...*szinte*

²⁷ Az Egyházi oktatásban a *hét szabad művészet* a következő volt: *Trivium*: grammatika, retorika, dialektika; *Quadrimum*: aritmetika, geometria, asztronómia, muzsika.(TAKÁCS, 2012:41.)

megcsúfolta a görög testkultúrát, még az Olimpiából is cirkuszi²⁸ látványosságot csinált. [TAKÁCS, 2012:23.]

Nemde, igen hasonló jelenségekkel találkozunk napjaink élsportjában is?

És nemde, milyen prudens lenne eleink sorsából okulni: hogyan is zajlott és miért történt meg az ókori olimpiák hanyatlása, majd bukása? Tui. napjaink élsportja ugyanerre, azaz a hanyatlás útjára lépett.

*Historia est magistra vitae, nuntia vetustatis magnó ususi est.*²⁹

Mozaikok a vívás történetéből

A vívás egyidős az emberrel, ha nem is sportként, de harci tevékenységként. A vívásnak is van történelme, ebből néhány mozzanat.

A vívómestereket kezdettől nagy megbecsülés illette. Kr. előtt húsz évszázaddal Kínában doktoroknak nevezték a őket.

A középkor hajnalán a *lovagi eszme részeként* elvárt volt, hogy a lovag jól vívjon. A lovagi eszményhez hozzátartozott továbbá a *szegények gyámolítása* és a *nők megbecsülése, és tisztelete*, ami a korábbi – *sőt néhány mai* – kultúrákból hiányzott/*hiányzik!* A lovagok – *talán kevesen tudják* – 3 dologért vállalták, hogy életüket áldozzák: Istenért, Hazáért és a nőkért.

Hol találunk ma ilyen lovagokat? A kérdés költői...

A *sportvívás* gyökereit a középkorban (XIV–XV sz.) leheltjük fel.

- megalakultak a vívó céhek, majd a vívó akadémiák, melyek már közös feltétel rendszert követeltek meg; megszülettek az első vívó szakkönyvek. *(1512-ben Albercht Dürer írt és illusztrált 120 rajzzal vívó kódexet I. Miklós német római császár számára)*
- A döntő lépés a sport vívás irányában, mégis a védőfelszerelés kialakulása volt: létre jöttek az acél hálós fejjvédők, a felső testet védő, bőrrel bevont felöltők és a hajlékony pengéjű török, kardok; így már kevesebb halálos baleset történt

Itt jelzem, a vívás ma is veszélyes sport.³⁰ A kevlár anyagból készült vívó ruha, a felső neve: plasztron, sem véd meg mindentől. A pengék pedig ma is

²⁸ Számos magyar edző vélekedik így, de kevesen merik ezt kimondani. Mert az nem PC. Az élsport rendszerét, (az Olimpiákat különösen is), nem *comme il faut* bírálni. Azért van AKI nem tesz lakatot a szájára. pl.: **Tusics Sándor** a kosárlabdában neves mesteredző ekként bírálta a sportágban zajló folyamatokat: *„már nem edzők hanem menedzserek viszik a csapatokat”*, (vö. a sport elüzletiesedésével); továbbá: *„az MBA nem kosárlabda, hanem biznisz!* Forrás: Kossuth rádió, Sportkrónika c. esti adása; 2019. április 11-én, 20 – 21 óra között.

²⁹ A történelem az élet mestere, a régi kor hírnöke, *nagy hasznunkra van.*

³⁰ 1982-ben a római vívó VB-n, egy orosz törvívót halálos baleset ért. Forrás:

gyakran törnek. A riói olimpia évében (2016), egy orosz kardvívót edzésen, egy eltört pengével szíven szúrtak.³¹ Hál' Istennek túlélte, ma már ismét a páston van. A plasztron nem túl vastag, különben nem lehetne benne mozogni; így viszont a fájdalmakat sem fogja fel: amikor valakit jó erősen megszúrnak, vagy megvágják, annak bizony nyoma marad, szép színes, kék zöld, árnyalatokban. Nem kisasszony sport az bizonyos.

A magyar vívók a kora középkortól legendásak, gondoljunk Szent Lászlóra,³² az „*Elegantissimus Rex*”-re, vagy akár Nagy Lajosra.

A sportvívást Széchenyi és barátai honosították meg, az 1825-s években.

A méltán híres, sok magyar vívómester közül az olaszból magyarrá lett *Santellit*, a katonatiszt *Leszákot*, ki vívókódexet is írt, a legendás és szintén honvédtiszt *Borsodyt*, valamint a jogvégezett és több vívó könyvet és tanulmányt jegyző *dr. Gerentsér* urakat említem. Ezek a mesterek a szó legnemesebb értelmében *mesterek* voltak. Szakmájuk mesterei és emberi értékekben gazdag követendő példák, PÉLDAKÉPEK voltak.

A háború előtti kemény tanuló évek után nyertek el vívómesteri oklevelüket, melyeket a legnevesebb mesterek írtak alá. A „*mester újoncok*”, jó ideig csak segédedzők lehettek. Borsody úr pl. több mint 10 évig(!) volt segédvívómester *Leszák Károly* ezredes, a Ludovika Akadémia tanára, akkori fővívómester mellett, kinek később utódja lett. Talán nem volna haszontalan az ősök példáját követni ebben; vagy legalább megfontolni, vajon miért voltak régen, a már végzett mesterek akár 10–15 évig is, más, idősebb mesterek mellett segédvívómesterek. Miért nem derogált ez nekik?

Ezzel szemben mit látunk ma? Nyomban „teljes jogú” edző³³ lehet bárki, aki egy néhány hónapos OKJ-s tanfolyamon vívóedzői (más sportban is így van ez)³⁴ végzettséget szerez. ...no praxis, no tapasztalat³⁵...ez nagyon nem szerencsés!

<https://www.origo.hu/sport/egyeni/20190704-vivo-vilagbajnoksag-1982-roma-halaleset-vlagyimir-szmimov-matthias-behr.html>. Azóta biztonságosabbak a felszerelések, de ma sem zárhatók ki a balesetek.

³¹ Forrás: Vívószövetség honlapja

³² Hazánkban, már Kr. u. a XI. században [megelőzve II. Henrik udvarát] tartottak lovagi tornát, mégpedig Szent László, a lovagkirály udvarában. Szent László, hősiességéről, bátorságáról messze földön híres lovag volt.

³³ NB. a huszoneves, csak OKJ végzettséggel bírók – *álláspontom szerint* – nem tekinthetők mesternek!

³⁴ *Tusics Sándor* kosárlabdá mesteredző, egyik rádió nyilatkozatában egyenesen így fogalmazott: „...*az OKJ végzettségük csak adminisztratív állomány, én nem tartom edzőnek őket*.” Forrás: Kossuth rádió, Sportkrónika c. esti adása; 2019. április 11-én, 20–21 óra között.

³⁵ A vívómesteri munkához nem elég, ha valaki korábban vívó volt. E körben fogalmazott igen keményen a legendás, azóta már elhunyt *KULCSÁR GYŐZŐ* többszörös olimpiai bajnok, *vívó mesteredző*: „...*ez egy olyan szakma, amit a nulláról kell elkezdni és aztán lehet fölérni a csúcsra. „X” még életében nem adott egy iskolát, nem írt egy*

Lovag Iatalo Santelli
/1866-1945/

Vívást oktatni nagy felelősséggel jár. Könnyen belátható, mennyire nem mindegy ki irányít egy-egy vívóteremben.

Meg kellene tanulni a régi mesterektől azt is, hogyan őrizték és adták tovább, örökítették személyről személyre magas szakmai ismereteiket, a vívás hagyományait! A vívó mesterség hivatás(!), igen komoly szaktudást, nagy tapasztalatot igényel. Kezdként pedig nincs még mit átörökíteni. Sokat kell tanulni az örökség 'felvételéhez'; még a mesterként kezdőknek is.

A női vívás történetét csak felvillantani áll módomban. Közismert Sissyről, hogy kiváló lovas volt, e mellett vívott is, tört és kardot; holott a nők sokáig csak tört vívhattak. Az 1980-es évektől van női párbajtörvívás, az 1990-es évektől indult a női kardvívás. Feltétlenül meg kell említeni Sztrakay Norbert vívómester nevét, aki „A magyar kardvívás, mint női testgyakorlat” címmel írt korát megelőző művet, 1895-ben.

Első női vívó olimpikonunk Tary Gizella (színésznő!) 1928-ban, 6. lett. Mesterei: Iatalo Santelli lovas és Gerentsér doktor. Első női vívó olimpiai érmesünk, az 1932-ben bronzot nyert. *Bogáthy Bogen Erna*, ki nem melleleg *Gerevich Aladárné*. Neki szintén Gerentsér doktor, egyetemi fővívómester volt a mestere.

Mesterek és Tanítványok

A vívással kapcsolatban most *a legfontosabbra* fogok rámutatni. Ezt talán, akik nem vívtak nem látják. A mester-tanítvány kapcsolatról szeretnék szólni. Minden sportban nagy szerepe van az edzőnek, de a vívásban a legnagyobb; és ezt nem az elfogultság mondatja velem. Elhihetik, hisz több sportágban van tapasztalatom.

A vívásban a mester-tanítvány kapcsolatnak, a kettejük közti harmóniának döntő szerepe van. Idézek egy vívó tankönyvből³⁶:

„.....*lelki, szellemi harmónia nélkül nincs iskola.*”

„.....*az iskola: a mester és a tanítvány alkotó kettőse.*”

edzéstervet. Mitől ez a nagy bátorság? A konkrét ügyben érintett edző ráadásul nem egy OKJ-s „tanfolyamocskát” végzett, hanem TF-et; és elmúlt már harminc is; Kulcsár úr mégis így vélekedett.

http://hvg.hu/sport.csapatsportok/20120303_Kucssar_Gyozo_vivas

³⁶ LUKOVICH – SZEPESI: A vívás módszertana edzők részére. (1976: 95; 97.)

Borsody László /1878-1939/
M. Kir. Honvéd őrmagy a SPOTI fővívómestere,
aligazgató

Vívni csak egy másik vívótól (a mestertől) lehet megtanulni, mégpedig csakis egyéni képzés során, ezt hívjuk *iskolának/iskolázásnak*. Iskolázni nagyszerű!

Az iskola speciális, minden más sporttevékenységhez, minden más edzői munkához képest.

- először, az előbb már említett és elengedhetetlenül szükséges szakmai és emberi harmónia miatt,
- másodsor, az iskolában a mester is dolgozik, a testét használja. Egy jó szintű versenyző iskolája után, a mesterről is ugyanúgy dől a veríték; és ő naponta lead 5–6 db., 30–40 perces iskolát, mindezt 30–40 éven át; el lehet képzelni... nincs egy épp izületük

Az iskolázás során, *fegyelmezett*, katonás stílussal, egyszerre kemény fizikai és szellemi követelménnyel találkozunk. Ez onnan ered, hogy a régi időkben szinte csak katonák üzték ezt a nemes sportot. A tanítványnak pedig kellően kemények kell lenni elviselni ezt. Anyámasszony katonája ne próbálkozzon a vívással! Gerentsér mesterről (*aki a korban, kivételképp nem volt katoná*) írták tanítványai, az Elek növérek: „*Gerentsér László, a 'Doktor', a szigorú, hallatlan fegyelmet követelő egyetemi fővívómester....*” A fegyellemmel, a keménységgel valójában a mester *megtiszteli a tanítványát.* (és nem csak a vívásban...).

„*Azok a tanárok (edzők) maradnak meg az emlékezetünkben, akik kihozzák belőlünk a maximumot. Egy pedagógusnak, egy edzőnek az a dolga, hogy a rábízott gyereket kivigye a léte peremére, hogy ott megtapasztalhassa: van tovább!*”³⁷. (BÓJTE CSABA ferences szerzetes).

A fegyelmezett – a *kőkemény* – munkát elváró mesteri attitűd, egyelőre még él a mai vívásban is. Én mondom, szerencsére. A vívás küzdősport és ahogy az előzőekben láttuk veszélyes is.

Itt a *fegyelmezettség*³⁸ alapfeltétel. Az iskolázás nagyrészt hiba javításról szól, melyet nem mindig könnyű elfogadni; éppen a katonás, időnként nyers stílus miatt. Soha nem lesz jó vívó abból, aki ezt nem állja!³⁹ A mesterek keménysége *jelzi és egyben át is adja* a tartást, a *fegyelmezettséget* és a keménységet a tanítványnak, melyre a versenyeken (és az életben) nagy szükség van. És igen, az olimpikonokat is állandóan javítják; a vívásban mindig lehet új akciót tanulni, technikázni,

³⁷ <https://www.magyarKurir.hu/hirek/-leborulok-legkisebbek-elott-bojte-csaba-volt-toni-ataya-vendege>

³⁸ A „*fegyelem*”, a „*fegyelmezettség*” a „*fegyelmezetten vívás*” kifejezést több értelemben is használjuk a vívótemekben. Lényege: tartás, keménység, felkészültség: lelki/ szellemi/ tudásbeli/.

³⁹ A vívásban a pillanatnyi diszponáltság dönt: az aktuális mentális készenlét, a lelki erő. *Az iskolában alkalmazott „katonás” stílus, erőssé tesz.* A vívás nem hasonlítható össze más, mérhető (úszás, futás stb.) sportágakkal. A víváshoz szükséges képességet lásd: *az Edzéselméleti alapvetés* c. fejezetben.

taktikailag másként, jobban csinálni, a határ a csillagos ég; a tökéletesség! Természetesen felnőtt korú sportoló és mestere között partneri a kapcsolat; de ez sem mentes a keménységtől. Régi igazság, csak attól követelünk igazán, akit képesnek tartunk egy magasabb teljesítményre. NB. az igazi mester csakis úgy javít, hogy a javítás is élmény legyen és így előbbre vigyen. *A jó iskola, mindig inspirál!* Mindig megjelenik benne a „sportalkotás” öröme.

Amennyiben „jó” a mester, ha megvan a közös hullámhossz, akkor iskolázni fantasztikusan nagy élmény! Maga a csoda. Amikor egy vívó és mestere közti kapcsolat harmonikus, gyümölcsöző, akkor azt mindkét fél nagyra értékeli. Lásd pl. Szász Emesét, aki mestere Kulcsár Győző halála után közel fél évig nem dolgozott senkivel, részint gyászolt, másrészt nem könnyű szakmailag kompetens, olyan embert találni, akivel ez a harmonikus együtt dolgozás egyáltalán elképzelhető.

Még a megfogalmazás is, nemde *milyen gyönyörű: a mester iskolát ad, mi iskolát kapunk.* Ez *hihetetlen mély és kölcsönös bizalmon alapul...* ...és tekintélyen!

Egy apró kitérő a kardvívótól, aki nem melleleg őt diplomával és egyetemi oktatói gyakorlattal rendelkezik. A sportban még maradt valami a tekintélyből, a vívásban különösen is. Persze most nem az OKJ végzettségű huszoneves edzőkre gondolok, hanem az igazi mesterekre, *akik egyetemet végeztek, nagy tudással és óriási rutinnal rendelkeznek.* Ezzel szemben a köz és felsőoktatásból, – *kis túlzással* – kiveszett a tekintély, ...nem kell tehát csodálkozni, ha nincsenek eredmények. Tanítani, – *ez a szilárd meggyőződés* – csak tekintéllyel lehet. Igaz, ezt az adott személynek ki kell érdemelnie. Viszont nem mindegy, hogy milyen a társadalmi környezet. Tartja, megadja tekintélyt a *'paidagogos'*-nak? Avagy minden eszközzel – *pl. a túlhangsúlyozott és elburjánzott diák jogok útján* – rombolja a tanítók tekintélyét. Egy akadémikus ismerősöm mondta akkor, amikor még egészen fiatal voltam: a tanítványi lét *nem korhoz kötött*, viszont *mindenkor* egy nagyszerű állapot. Jelenti a fejlődést, a tökéletesedés lehetőségét, *...egy olyan inspiratív úton, ahol fantasztikus mesterek a kísérőink, akik vezetnek minket.*

Magát a *tanítványi létet veszik el a fiataljainktól*, azzal és amikor, aláássák a tanítók tekintélyét!

Az igazi mesterek sok eredményes tanítvány adtak a vívásnak. Emlékezünk rájuk szakmai tudásuk és emberi kvalitásaik okán. Ők azok akik képesek örökíteni a vívó stílusukat.

Íme két közismert példa az örökség tovább adására:

→ Borsody László → Gerevich Aladár⁴⁰ → Gerevich György → Szilágyi Áron

→ Borsody László → Vass Imre → Kulcsár Győző → Szász Emese, Nagy Titi

Láthatjuk, Borsody⁴¹ mester mind kard, mind párbajtőr vívásban jeleskedett. (Sok más mellett ez is megváltozott; a mai edzők többsége csak egy szakágban dolgozik.) Pályafutása alatt a mester a SPOTI⁴² aligazgatójaként 18 olimpiai és világbajnokot, 15 Európa-bajnokot, 8 katonatiszti Európa-bajnokot, 103 magyar bajnokot segített hozzá a győzelemhez. Nem semmi!

A mester-tanítvány vonal megvan a zenében is. Micsoda egy sor:

→ Saliéri → Beethoven → Cherny → Liszt

Ismét aláhúzom a tudást, a tekintélyt, mint az *oktatás*, a tudás *átadás* – *átvétel* fundamentumát.

Az örökséget, mert erről van szó, csak így lehet átvenni, megőrizni és majd tovább adni. Ez adja (a változás, a ritmus), az élet rendjét, a harmóniát.

(NB. Mind a vívásban, mind a zenében rendszerint több mestere is van egy-egy tanítványnak. Pl. Gerevich Aladár; tanult Santellitől, sőt Szűts Jánosnál is; de több mestere volt Beethovennek is: tanult, Neefe-nél, és Albrechtsbergernél is.)

A vívás egy régi, tekintélyes sportág; szabályai az évszázadok során jegecesedtek ki, melyek jelentik a vívás értékét, patináját.

Ezek: Tisztelet – Becsület – Bajtársiasság – Sportszerűség – Tartás – Fegyelmezettség, fogalmakkal írhatók le. Íme néhány mondat *LESZÁK KÁROLY* ezredes, Magy. kir. I. oszt. honv. vívómester kard-kódexéből, 1906-ból:

- *„Mielőtt a mérkőzést megkezdenék, vívómódra tisztelegnek, először egymást köszöntik, azután balra és jobbra a nézőket. Majd fölteszik a fejkédőt s vívóállásba helyezkednek; ha ez nem a mester parancsszavára történik, akkor az idősebb teszi meg előbb, s a fiatalabb hozzá alkalmazkodik. (!)*

⁴⁰ Vannak, akik ezt vitatják. Én azokat a forrásokat fogadtam el, melyek szerint Borsody Lászlónál is tanult Gerevich Aladár. Azt pedig senki nem vitatja, hogy Gerevich tanult Szűts Jánosnál, aki Borsody tanítvány. Így vagy úgy, de majd mindenki Borsody mester „köpönyegéből bújt ki”.

⁴¹ Ha úgy vesszük én is Borsody tanítvány vagyok: a mesterem, Borsody tanítványánál, *Szűts János katonai vívómesternél* (is) tanult. NB. Szűts János lett az utódja Borsody Lászlónak a SPOTI-ban.

⁴² SPOTI = Magyar Királyi Toldi Miklós Honvéd Sporttanár- és Vívómesterképző Intézet.

- *Mérgőzés közben nem szabad megfélemlkezni az ellenfélle szemben köteles lovagias magatartásról.*
- *Tilos a beszéd, a fölkiáltások s azok a taglejtések, amelyek az ellenfélt bánthatnák.*
- *A nézők se bírálgassák a vívókat érthetően. A vitás esetek eldöntését a mesterre kell bízni”⁴³*

Engedjenek meg egy 2. sz. kitérőt. Fontos! És ritkán adódik alkalom beszélni róla. A vívás hős korában mind a mesterek, mind a vívók kifogástalan úriemberek voltak Remélem van még akinek ez a mondat jelent valamit. E mellett művelt, intelligens személyek voltak az elődök. A 7-szeres olimpia bajnok, végtelenül udvarias Gerevich Aladárról köztudott, hogy a legnagyobb mérgében sem mondott cifrábbat, mint pl. „*azt a hét meg a nyolcát*”. Ma pedig egy-egy versenyen kitehetnék a képzeletbeli 18-as karikát, mert a versenyzők, szülők(!), sőt némely edző is becsatlakozva, egymást múlják alul, a nyomdafestéket nem tűrő stílussal, a fegyelmet teljességgel nélkülöző viselkedéssel. *Le style c’est l’homme*.⁴⁴ Ez nem fejlődés, hanem zsákutca! A sporthoz/sportemberhez méltatlan viselkedés összefügg napjaink értékválságával, a köz-beszéd, a köz-értékek hanyatlásával; de ez már messzire vezetne. (Természetesen nem csak vívóversenyeken fordul elő ilyesmi; viszont ez, az adott sportág agóniája). A vívásban megálljt kellene parancsolni a magatartásbeli lejtmenetnek és visszaemelni ezt a nemes sportot arra a piederstálra, ahol az elődök idejében volt. Szükség lenne, hogy a vívó közösség egészétől legyen elvárás minden aktor felé, a kifogástalan viselkedés. *Kiváltképp a mesterek legyenek úriemberek!* Mutassanak példát! „*Bármit teszel, nevelsz*”. (BŐJTE CSABA). És így követeljük meg a versenyzőiktől és a szülőktől is, a magas erkölcsi minőséget! Emberi értékek nélkül nincs, nem lehet oktatás! Emberi értékek nélkül nincs sportérték, (sporteredmény) sem. Ahogy fentebb már említettem a *paidagogos*-nak tekintéllyel bíró személynek kell lennie, mert a tudás (*az örökség!*) átadás-átvételének ez – *az egyik* – fundamentuma. Nem lehet tekintélyt megkövetelni csak akkor, ha maga a pedagógus (*az edző*), kifogástalan erkölcsű személy. Példakép! Ehhez a szakmai kompetencia kevés, kellene az emberi értékek. Az a személyes tapasztalatom, hogy a szakmai minőség általában együtt jár az emberi értékekkel, az intelligens viselkedés móddal; és fordítva, aki emberileg deficites, az szakmailag sem igazán van a topon. A sport sem kivétel! A minőségi neveléshez, a minőségi sporthoz kell, hogy maga a közeg is értékhordozó (erkölcsös) legyen. Ez, – döntően – a közösség élén állóktól függ!

⁴³ <http://mek.oszk.hu/17100/17152/17152>; (LESZAK, 1906:106)

⁴⁴ „*A stílus maga az ember*”; Buffon márki akadémiai székfoglalójából.

Ezért fontos, hogy *a mesterek (sportvezetők) legyenek igényesek önnön magukkal szemben; éljenek, viselkedjenek kifogástalanul, úriember módjára; miként azt a vívó elődeik tették!*

A sport elüzletiesedése – *ami, álláspontom szerint igen sajnálatos* – nem kímélte a vívást sem. Sok minden megváltozott; a *vívást szeretők* közül sokak *szerint ezek nem váltak* a sportág javára. Ennek kifejtésére itt nincs mód⁴⁵. Egy idézettel azért utalok, hogy – *többek között* – mire is gondolok szakmailag, mikor a fenti sorokat írom. „*A régi vívás már csak nyomokban fellelhető. Már egy teljes világkupán sincs elővágás. 10 másodperc alatt lezajlik egy szoros, 15:14-es asszó, anno 10 percig találat sem volt kardban. Stílusjegyek ugyan még vannak, még meg lehet ismerni a magyarokat, olaszokat, de Korea például a semmiből építette fel a saját,* – teszem hozzá már én, a klasszikus vívásra csak nyomokban emlékeztető – *a gyorsaságra épülő kultúráját*”. (GEREVICH PÁL kardvilágbajnok, a 7-szeres olimpiai bajnok GEREVICH ALADÁR fia nyilatkozata⁴⁶). Az ázsiai stílust az atlétikus, „*ugrálós*” modell jellemzi. Ezzel szemben a tradicionális magyar vívás jellemzői, idézem GERENTSÉR⁴⁷ mestert: „*Az igazi magyar vívó nyugodt, hidegvérű, nem szereti a felesleges ugrálást s a karddal való hadonászt; jól véd, villámgyorsan alkalmazza az elővágásokat.*” Vesd össze GEREVICH PÁL fenti elemzésével!

A mai vívás, a technika és az elegancia helyett, – annak rovására (!) – , meglehetősen agresszív és egysíkú lett. Holott fontos lenne megőrizni a vívás klasszikus, európai hagyományait! Nemzetközi szinten is. Ezen értékek jelentik a vívás *sine qua non*-ját. Ezekről vívás, a vívás. Jelen tanulmány nem vívó szakmai értekezés, így bővebben kifejteni nem áll módomban. A vívók tudni fogják miről van szó.

⁴⁵ Számos elvi és gyakorlati problémát említhetnék: a túlterheléstől, a konvenciót figyelmen kívül hagyó bírói döntéseken át, a vívásba újonnan bekapcsolódó nemzetek „*sajátos*” vívótechnikájukig, melyek csak nyomokban emlékeztetnek a vívás szépségeire. Terjedelmi okokból ezeket most nem tárgyalhatom *A túlterhelésre adok egy példát: 2018-ban, a kadett és junior vívó VB-n, a programot úgy alakítottak, hogy az egyéni versenyek, szakáganként közvetlenül egymást követő napokon voltak, a két korosztály számára. Így a 15, 16 éves gyerekek (a kadett korosztály), ha juniorban is elindultak, akkor két teljes napon át, 8-10 órát kellett készenlétben(stressz) élniük és így vívni végig a teljes két napot! Utána, medal-ceremónia, dopping kontroll. Jó, ha hajnalban ágyba kerültek! Ez még felnőtt sportolónak is sok. Az egyik kadett kislány, aki ott volt a juniorok döntőjében is, másnap a kadett döntőben kollabált. Szülőkből, edzőkből mérhetetlen felháborodást váltott ki ez a szervezés. Miért is kell a gyermekeket ilyesminek kitenni? The show must go on?*

Itt jelzem, a nemzetközi vívó szövetség nem változtatott; a következő (2019) évi kadett-junior VB-t is – *a sokat bírált* – fenti elosztás szerint rendezte meg. Miért is nem változtatnak?

⁴⁶ https://index.hu/sport/2018/12/22/gerevich_pal_interju_modling/

⁴⁷ http://mtdaportal.extra.hu/books/palfy_gyorgy_sport_es_jatek_2_Web.pdf, XII. fejezet.

A *konvencionális* szakágakban, – *ez a tör és a kard* –, az asszó a konvenció szerint folyik. A lényeg röviden: itt a támadó elsőbbséget élvez, azaz tust csak a támadó adhat, a megtámadottnak előbb a támadást háritani kell, ezzel lehet elnyerni a tus adás lehetőségének a jogát; együttes találat értelemszerűen itt nincs. Gyakran a zsűri sem látja tisztán ki is volt a támadó. (Közbevágás lehetséges).

A *párbajtőrben – kombat fegyvernem* – a találati elsőbbség dönt. Itt nincs jelentősége ki volt a támadó. Van viszont együttes találat, ezért a tempó szerepe fokozott.

A vívó hagyományban mélyen benne foglaltatik az ellenfél, a mester tisztelete, a fair play is.

Edzéselméleti alapvetés

(...csak bepillantás az „*edzői tudományba*”...)

A küzdelmi folyamat Nitch féle⁴⁸ modellje:

- anticipáció,
- orientáció,
- döntés, + folyamatos feed forward & feed back
- realizáció

Anticipáció (célok): általános: győzni akarok; és a konkrét: a következő akción mi lesz.

Orientáció: aktív információ keresés: a releváns elemek kiszűrése, az irrelevánsak figyelmen kívül hagyása (Bradbent felé szűrő): kell a perifériás látás a páston és a jó koncentráció.

Döntés: a lehetséges alternatívák szűkítése 1 megoldásra.

Realizáció: a végrehajtáshoz igen rövid idő áll rendelkezésre; szükséges, hogy az akciók automatikusan jöjjenek, a pillanat tört része alatt.

A víváshoz szükséges alapképességek – a Santelli és egyben Borsody tanítvány – *Szabó László mesteredző* tollából⁴⁹:

- Egyensúlyérzék
- FIGYELEM,
- ÜTEM és RITMUSÉRZÉK,

⁴⁸ Dr. NAGYKÁLDI CSABA: Küzdősportok elméletének kérdései.(1999: 61)

⁴⁹ SZABÓ László: A vívás oktatása.(1977: 77–100) Mestere volt: Iatalo Santelli és Borsody László is.

- TEMPÓÉRZÉK,
- VÍVÓI LÁTÁS (perifériás!),
- Gyorsaság Izomlazaság

Talán meglepő, de ehhez a sporthoz a technikát is megelőzve a mentális képességek az alapvetők. A siker tényezői %-ban a vívásban:⁵⁰

- 41 % MENTÁLIS
 - 31 % TECHNIKAI
 - 28 % FIZIKAI
- } képességek.

A vívás idegi sport is. Itt soha nincs, még a legjobbakkal sem, tutira vehető győzelem. Az ember nem gép. Még a legnagyobbakat is alaposan „elkalapálják” időről időre. A vereségből való felálláshoz kell az a keménység, tartás, amit a „*vívó fegyelmzettsége*” alatt értünk. Az előzőekben – *nem véletlenül* – mutattam rá arra, hogy sokat jelent egy eredményes pályafutásban a *kemény, rendíthetetlen* versenyzői attitűd. Melyre szintén az iskola (*a mester*) készít fel.

A technikát – *a legendás magyar technikát*⁵¹ – melyet a világ ámul-bámul még ma is, évtizedekig lehet és kell is tanulni, több ezerszer ismételve a gyakorlatokat az iskolában. E mellett jelentős a szerepe a *taktikának* is: mondják, a magyar mesterek ’*fineszes*’ versenyzőket nevelnek; kell a jó értelemben nem vett rafinéria, a pimaszság is.

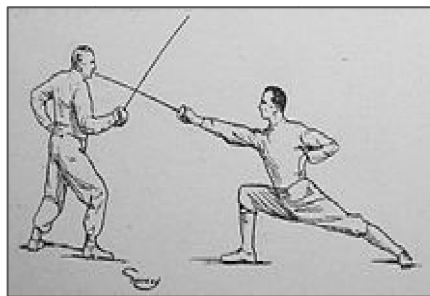
TEMPO és RITMUS a vívásban:

TEMPO per definitionem: az az időszakasz, amikor az ellenfél a már megkezdett mozdulatsorát képtelen helyesbíteni, az új helyzethez nem tud alkalmazkodni, így kiszolgáltatott lesz.

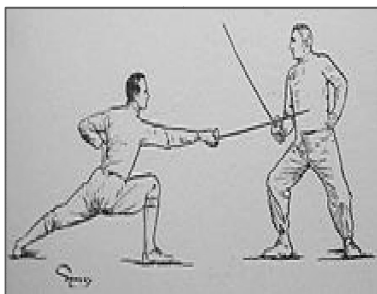
A régi szabálykönyvek szerint az az időtartam, mely alatt egy képzett vívó egyenes szúrást vagy vágást hajt végre kitöréssel.

⁵⁰ KOGLER ALADÁR mesteredző 1993; in: *Szepessi László mesteredző PhD-je.*

⁵¹ „*Ahol a magyar vív, oda más nemzet csak tanulni mehet.*” Eugéne FILLLOL francia vívómester, 1912.

Arcvágás kitöréssel, a mester terchárítással véd

Hasvágás kitöréssel⁵² a mester kvarthárítással véd

Amennyiben a megfelelő távolságról, tökéletesen – *tempóban* – hajtjuk végre az egyenes vágást kitöréssel, az védhetetlen! Még a mester sem tudja hárítani, aki az iskolában adja a feladatot; holott ő az, aki tudja mi fog következni; ennek ellenére nem tudja védeni, mert nem lehet; teszem hozzá képzett tanítvánnyal szemben, aki képes hibátlan végrehajtásra.

A tempó *egyszerre fizikai és lélektani pillanat*. Ezért van a vívásban a figyelemnek, a koncentrációnak, a *fegyelmességnek*(!) óriási jelentősége.

A víváshoz *mérsékeltlen szűk, külső* koordinációra van szükség, a Nideffer féle általánosan elfogadott modell kategóriát figyelembe véve. Áttekintettük a küzdelmi folyamat Nitch féle modelljét is; ebből talán jól érzékelhető, hogy az orientáció, döntés, realizáció folyamatának mennyire a pillanat tört része alatt kell végbemennie a vívásban. Így talán megérthető az is, hogy mi a célja a rengeteg – egyszerre *kemény és klassz* – iskolának; egy-egy akció vagy parád(hárítás) automatikussá tételéhez több ezerszeri ismétlésére van szükség; és akkor még mindig nem biztos, hogy sikerül mindig „*tempót fogni*”.

A RITMUS

- A lépéseknek, kitörésnek, akcióknak – ritmusa van;
- Az akciókban nagy a jelentősége a ritmus váltásoknak;
- Az ütemezés (*mint módszer*) az oktatás kezdetétől jelen van a vívó edzésen;

⁵² Rajzok forrása: Wikipédia, *Gerencsér László vívómester élete*. A rajzok „élő modellje” többek között dr. Bay Béla, Gerencsér egyik tanítványa volt.

Fenti gyakorlatokat a mester kvart-meghívására (külső arcvágást) ill. terc-meghívására (hasvágást) hajtjuk végre. *Meghívásnak* nevezzük a vívásban a penge azon tartását, mikor a penge hegye a 'vonalon' kívül áll, ezáltal ellenfelünknek szándékosan alkalmat adunk a támadásra. Annyi meghívás van, ahány parád(hárítás), azonban a meghívások nincsenek annyira precízírozva.

- A ritmusérzék kialakítása, az iskolázás során egy fontos cél. Fejlesztése: változatos ritmus képletekben iskoláztatni

Míg a ritmus tanulható, a tempó alig. A vívómesterek között általánosan elfogadott nézet: a tempót látni, érezni szükséges! *Tempót (az ’érzést’) oktatni nem igazán lehet.*[SZABÓ, 1997: 84.] ’Tempóérzékre’, születni kell!

Minden sportnak sajátos a ritmusa. Érdemes sportág választáskor ezt is figyelembe venni. Vallom, hogy mindenkinek van „saját”⁵³ sportága, mely alkattilag, habitusához legjobban illik. Ez mindenkinnél más és más. Ennek megtalálásában egyik szempont lehet az adott sportág ritmus világa.

Befejezés

Babitsal szólok, amikor sportra (nem az élsportra!) biztatok mindenkit; arra, hogy találjanak rá a saját sportágukra. Mert csak abban lelhetnek igazi örömet. Rátalálni a lelkünkben szóló DALRA (*hivatásra, sportra, zenére*), ebben szeretne utat mutatni jelen tanulmány.

A lelkünkben szóló dalból tudható meg mindaz, ami az életben igazán lényeges.

*Önmagát hallgatja,
aki dalra hallgat.*

Mindenik embernek a lelkében dal van....

(Babits A Második ének - III. rész: A vihar)

A zene és a sport kapcsolatával kezdtem, ehhez térek vissza.

KODÁLY: *„A zene lelki táplálék. Ezért a zene semmi mással nem pótolható! Vannak a léleknek olyan régiói, melyekbe csak a zene világít be. Aki nem él vele, lelki szegénységben hal meg. Teljes lelki élet, zene nélkül nincs!”*

COUBERTIN: *„A sport minden férfi és nő öröksége, hiánya semmivel sem pótolható!”*

Kívánom minden olvasómnak: sportoljanak, zenéljenek, mert ezek semmi mással nem pótolhatók. JÁTSZANAK! Platóntól, napjaink filozófusaiig, többen is leszögezték: Isten, Játékos Isten.

Aki Partnere az embernek abban a nagy játékban, melynek neve: ÉLET.

NB. Gerencsér doktor részt vett a TF (Testnevelési Főiskola), ma egyetem, 1925-s megalapításában is. Egyben ő a hazai párbajtőrívás egyik atyja.

⁵³ Számomra a víváson kívül „saját” sport a jég tánc is.

Irodalom

- BEKE Z. – POLGÁR J.: *A kardvívás módszertana*, Sport, Budapest, 1962.
- LENK, H. (2009): *A teljesítmény és a sport társadalomfilozófiai megközelítése; in: VERMES Katalin: Sportfilozófia jegyzet*, TF., Budapest, 2009.
- LUKOVICH I. – SZEPESSI L.: *A vívás módszertana edzők részére*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.
- LESZÁK K.: *Kardvívás*, 1906. from: <http://mek.oszk.hu/17100/17152/17152>
- MORGAN, W.J.: *Játék, utópia és anti-utópia: bevezetés az állam játékelméletéhez*, in: VERMES Katalin: *Sportfilozófia jegyzet*, TF. Budapest, 2009.
- NAGYKÁLDI Cs.: *Küzdősportok elméletének kérdései*, TF., Budapest, 1999.
- SZABÓ L.: *A vívás oktatása*, Sport kiadó, Budapest, 1977.
- SZEPESSI L. Vívómester PhD-ja, From: <https://tf.hu/wp-content/uploads/2009/06/dissz.pdf>
- TAKÁCS F. : *Az Olimpiák múltja, jelene, jövője*, MOB-Double Printing, Budapest, 2012.
- TOMANÓCZY – GELLÉRT: *A vívás kézikönyve*, Kellner Kiadó, Budapest, 1942.
- VERMES Katalin: *Sportfilozófia jegyzet*, TF., Budapest, (kézirat) 2009.

Megtekintett honlapok;

Utolsó látogatás: 2019. január 21. – 2019. március 1.

http://mtdaportal.extra.hu/books/palfy_gyorgy_sport_es_jatek_2_Web.pdf / XII. fejezet/

<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20190212-uszas-atletika-sportszergyartok-szerepe-a-sportagakban-osszeomlas.html>

https://index.hu/sport/kezilabda/2019/01/18/kihasználja_utolso_cserelehetoseget_a_magyar_kezilabda_valogatott/

https://hvg.hu/elet/20170309_A_tul_sok_edzes_is_tonkrevaghat_sportoloi_karriereket

https://index.hu/sport/2018/10/28/simone_biles_veseko_korhaz_torna_vb_katar_legmagasabb

<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20190212-uszas-leukemias-a-vilag-egyik-legnagyobb-uszotehetsége.html>

https://index.hu/sport/telisport/2018/10/25/lindsey_vonn_seruleslista_358

<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20181026-tenisz-a-vilagklasszis-teniszezo-sulyos-mozgasszervi-betegseggel-kuzd.html>

<http://www.origo.hu/sport/vizesvb/2017/20170616-kapas-boglarka-interju-budapesti-vizes-vb.html?tags=all&tag=fina2017>

<http://www.origo.hu/sport/egyeni/20181213-kapas-boglarka-betegseg-miatt-kihagyja-a-400-gyorsot.html>

<https://www.origo.hu/sport/egyeni/20190704-vivo-vilagbajnoksag-1982-roma-halaleset-vlagyimir-szmirnov-matthias-behr.html>

<http://www.origo.hu/sport/csapat/20181012-kezilabda-ujabb-fel-evet-kell-kihagynia-a-gyor-vilagbajnok-klasszisanak-nora-mork-terdmu>

<http://www.origo.hu/sport/ olimpia/2012/20120810-az-elsport-ara.html>

<http://www.magyarKurir.hu/hirek/utravalo-2019-februar-26>

<http://www.blikk.hu/aktualis/belfold/nemzeti-vagta-kishuszar-kolumban-ors-istvan-dopping/kf5kp9c>

https://index.hu/sport/2019/02/21/doping_fiatalkoru_korcsolya_magyar_pozitiv_a-proba/

https://index.hu/sport/2018/12/22/gerevich_pal_interju_modling/

http://hvg.hu/sport.csapatsportok/20120303_Kulesar_Gyozo_vivas

<http://www.origo.hu/sport/csapat/20190121-kezilabda-ferfi-vilagbajnoksag-interju-nagy-laszloval.html>

<https://www.magyarKurir.hu/hirek/-leborulok-legkisebbek-elott-bojte-csaba-volt-toni-alya-vendége>

<https://444.hu/2017/08/28/19-evesen-vonul-vissza-az-orosz-olimpiai-bajnok-mukorcsolyazo>

<https://444.hu/2018/03/12/ilyen-se-volt-meg-soha-egy-13-eves-orosz-lany-ket-negyest-ugrott-a-mukorcsolyaveben>

<https://www.bama.hu/sport/nemzetkozi-sport/nem-indul-vb-n-cimvedo-medvegyeva-1278711/>

http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2018/nevelestudomany_2018_2_34-43.pdf

http://epa.oszk.hu/03000/03012/00001/pdf/EPA03012_andragogia_2013_1_072-087.pdf (Bukta Zsuzsa cikkei - az élsportcentrikusságra vonatkozó megállapítások okán)

The life – The rhythm – The Sport

All human life is taking place in rhythmic. Think of the heartbeat. The rhythm – *perhaps the first to hear* – reminds us of music. No doubt there is no music without rhythm. However, we can say that in life everything has a rhythm. And everyone has their own rhythm. In their own speech, walking, eating and so on. The movement is the rhythm itself. Life is movement and rhythm.

This study, is the summary – and a few issues supplemented – of my lecture in the conference of the Rhythm of Sciences, on November 30, 2018. My lecture was about on the rhythm of sport; especially in fencing. Fencing is a sport where rhythm and tempo play a huge role; more important than in other sports. The role of tempo, tempo-sense in fencing is crucial! An athlete who is unable to catch the “tempo” of fencing (*the proper physical and psychological moment*) that has no tempo-sense will certainly not be successful in this beautiful sport. Like all sports, including fencing, the role of rhythm is also significant: in fencing the peculiar rhythm of *actions and parades* (defeats) is also fundamental.

I present the lecture/study on a philosophical and ontological basis of sport, including the problems of sport has become a business, – and give brief overview of the history of fencing, as well as the theoretical basics of training.

The source of sport-rhythm and the music (rhythm)-sense are the same. Both come from within. This is supported by the fact that several Hungarian fencers were highly educated (University degree) musicians. That’s why we can talk about the close relationship between music and sport.

Sport, just like music, is a gift from God to man; both the source of fulfillment and of joy. The lecture /the study is related to the joy of sport (*and the musical aspects of rhythm*); by a lawyer who is sabre fencer; who has also completed the University of Physical Education; as well as having a close relationship with music: who plays classical music on several instruments and sings in an oratorio chorus.

Keywords: changing of rhythm the harmony of the world; the value of the ancient sport – Greek – history; and the nowadays sport: agon versus ludum; sports industry; – tempo and rhythm in fencing; the harmonious relationship between the master and disciple, as the basic of fencing.